

EEN CIRCULAIRE ECONOMIE VOOR IEDEREEN

Beste formateur en provinciale fracties,

Circulaire economie in Fryslân door samenwerking

Fryslân is als regio uniek in haar aanpak in de transitie naar een circulaire economie door ruimte te geven aan circulaire initiatieven van bedrijven en die te ondersteunen vanuit de Friese overheden en onderwijs. Vereniging Circulair Friesland, in 2016 opgericht door Friese bedrijven, zet zich met haar leden in om deze positie daadkrachtig te versterken. Dat doen we door de transitie met en door lokale organisaties te versnellen op een manier waarin iedereen mee kan. De echte kracht zit in onze leden, die elkaar en de rest van Fryslân weerbaar willen maken voor de toekomst. Dit betekent: niet praten, maar vooral dóen. Aan deze ambitie werken we samen binnen, maar ook buiten de vereniging met ruim 140 leden. Dat zijn ruim 90 (MKB-)bedrijven, alle Friese overheden, alle Friese MBO-, HBO-, en WO-instellingen en maatschappelijke organisaties.

Circulaire economie als leidend principe in bestuursakkoord

Een Circulaire Economie zorgt ervoor dat bedrijven toekomstbestendig worden, ook voor volgende generaties. Fryslân heeft de afgelopen jaren bewezen dat haar aanpak werkt. Een aanpak waarin we ambitieus zijn, en waarin bedrijven samenwerken met overheden en onderwijs. Dat heeft ertoe geleid dat Fryslân nu grote stappen zet en voorop blijft lopen in de transitie. Zo kunnen we beleid sámen met de provincie vormen, en daarmee waarborgen dat iedereen mee kan. **Daarom roepen we u op het belang van de transitie naar een Circulaire Economie vast te leggen in het bestuursakkoord** door in het bestuursakkoord het volgende op te nemen:

“De provincie Fryslân neemt de circulaire economie als hét leidend principe in het Friese beleid op en toetst alle uitvoeringsactiviteiten en projecten hieraan, en stelt en hiervoor de benodigde provinciale capaciteit beschikbaar.”

Dit kan concreet gerealiseerd worden doordat de provincie Fryslân:

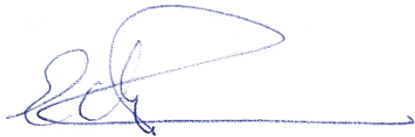
- Een duidelijke en integrale visie ontwikkelt.
- Dit concreet maakt door ‘circulair’ als voorwaarde op te nemen bij het verstrekken van subsidies, in inkooptrajecten en bij vergunningverlening.
- Een circulaire strategie voor het gebruik van grondstoffen, water en land opstelt.
- Een stevige lobby-aanpak ontwikkelt, gericht op aanpassing van wet- en regelgeving in Den Haag en in Brussel.

- De transitie in provincie Fryslân enorm kan versnellen door concrete vertaling van circulaire ambities van mkb-bedrijven naar uitvoeringsprojecten met de inzet van Europese financiering.

Vervolg

In de bijlage hebben we de Actielijnen Circulaire Economie opgenomen die wij vanuit Circulair Friesland eerder aan alle Provinciale Staten hebben toegestuurd en die wij op 14 december jl. in een interactieve bijeenkomst hebben toegelicht en besproken met alle Friese politieke partijen. Deze Actielijnen Circulaire Economie kunnen als concretisering dienen in het kader het te sluiten bestuursakkoord 2023-2027. We gaan graag in gesprek om de Actielijnen Circulaire Economie verder toe te lichten, en de kansen die wij zien voor een gedragen Friese transitie naar een Circulaire Economie en de rol die wij vanuit Circulair Friesland hierin kunnen spelen in samenwerking met de provincie Fryslân en met bedrijven en de Mienskip in onze mooie regio.

Met vriendelijke groet,

Evert Jan van Nijen
Directeur

ACTIELIJNEN CIRCULAIRE ECONOMIE

I. Maak van circulaire economie hét leidende principe in uw beleid

De huidige crises vragen om impactvolle acties nu en in de komende jaren. Op nationaal en individueel niveau en ook zeker regionaal. In Fryslân bestaat de unieke situatie dat verbindingen kort zijn en de mensen daadkrachtig. We vragen u als provinciale overheid om de transitie naar een circulaire economie met overtuiging te stimuleren en implementeren door dit als leidend principe in uw beleid te toe te passen. Naast een duidelijke en integrale visie, roepen wij u op om dit concreet te maken door ‘circulair’ als voorwaarde op te nemen bij het verstrekken van subsidies, in inkooptrajecten en bij vergunningverlening. Daarnaast pleiten wij voor het opstellen van een circulaire strategie voor het gebruik van grondstoffen, water en land. Om Friese organisaties zo goed mogelijk te faciliteren in het realiseren van circulaire stappen is bovendien een stevige lobby-aanpak nodig, gericht op aanpassing van wet- en regelgeving in Den Haag en in Brussel. Daarnaast biedt het concreet vertalen van circulaire ambities van mkb-bedrijven naar uitvoeringsprojecten enorme kansen om met de inzet van Europese financiering deze transitie in provincie Fryslân te versnellen.

“De provincie neemt de circulaire economie als hét leidende principe in het Friese beleid op en toetst alle uitvoeringsactiviteiten en projecten hieraan, en stelt en hiervoor de benodigde provinciale capaciteit beschikbaar.”

II. Zet circulair inkopen en aanbesteden in als versneller voor innovatie en verduurzaming

Jaarlijks kopen Friese overheden voor meer dan 1,5 miljard euro aan fysieke goederen in. Vanuit heel Nederland wordt met grote interesse gekeken naar de unieke samenwerking van alle Friese overheden op gebied van circulaire inkoop, die is gestart met het Friese Ambitiedocument Circulair Inkopen (2019). Inmiddels worden er mooie stappen gezet waarbij de provincie met o.a. diverse infraprojecten, grondstofstromenanalyse en brede ambtelijke betrokkenheid die het goede voorbeeld geeft in de regio en daarmee ook andere overheden helpt en stimuleert. Onderzoek van de RUG Campus Fryslân (2019) heeft aangetoond dat de meerderheid van het Friese mkb circulair wil worden als de circulaire marktvaart van overheden concreet wordt.

Om dit proces te versterken en de meerjarige ambitie te behalen (in 2025, 2030 en 2035), is een provinciale regierol noodzakelijk. We moeten als regio opschalen en versnellen van losse projecten naar integraal circulair inkopen. Circulair inkopen wordt de standaard. Dit vraagt, zowel politiek als ambtelijk, een stevige focus, duidelijke ambities en monitoring van de realisatie, een samenhangende aanpak en in sommige gevallen een hernieuwde blik op wet- en regelgeving.

“De provincie hanteert circulariteit als uitgangspunt bij alle inkopen en pakt de regierol voor alle Friese overheden om zo als regio, door opschaling en versnelling, de meerjarige inkoopambities te realiseren en het mkb te helpen om duurzaam te investeren en innoveren.”

III. Verbind opdrachtgevers, aannemers en boeren door nieuwe teelten

De toekomst van de bouw is circulair; demontabel, duurzaam, gezond én voor een groot deel biobased. De realisatie van een duurzame bouwsector in Fryslân vraagt een nieuwe manier van ontwerpen, renoveren en bouwen die gerealiseerd kan worden door ketensamenwerkingen en nieuwe verdienmodellen. Hierin spelen overheden en woningcorporaties een belangrijke rol als opdrachtgever om de gehele bouwketen te activeren om circulair te bouwen. Het is nu tijd voor een regionale aanpak om de opschalingsstap te zetten; van incidentele icoonprojecten naar circulair bouwen op wijkniveau als 'nieuwe standaard'. Wij pleiten ervoor dat u daarom gemeenten en woningcorporaties ondersteunt met een regionaal programma, waarin zij worden, geactiveerd en geadviseerd in het realiseren van circulaire bouw- en renovatieprojecten.

Het stellen van een circulaire markt vraag creëert vervolgens kansen voor het bedrijfsleven. De bouw is een toepassingsgebied voor innovaties, waarin onze regio uitblinkt: energie, water, (biobased) materialen en procesinnovaties (zoals prefab). Specifieke aandacht voor de omschakeling van boeren naar de teelt van biobased gewassen is een belangrijk onderdeel. Zo kan er in Fryslân een complete regionale bouwketen worden gerealiseerd van teelt, verwerking tot en met toepassing in de bouw. Bovendien kan de teelt van biobased materialen een interessante bijdrage leveren aan de transitie van de landbouw in termen van CO₂-vastlegging, verbetering bodemkwaliteit en nieuwe verdienmodellen. Wij vragen u om innovaties op deze gebieden vanuit de vraagkant te stimuleren en ontwikkelsubsidies beschikbaar te stellen.

“De provincie ondersteunt de gemeenten en corporaties bij de omschakeling naar circulair bouwen op praktijkschaal met een hoofdaccent op toepassing van (regionale) biobased materialen en circulaire innovaties. Dit doet de provincie door in te zetten op het faciliteren van de circulaire transitie in de gehele bouwketen met specifieke aandacht voor het stimuleren van de afzetmarkt voor boeren van biobased materialen voor de bouw. Om nieuwe verdienmodellen voor boeren te ontwikkelen worden biobased teelten gestimuleerd, waar dit bijdraagt aan doelstellingen en passend is in de omgeving.”

IV. Ketensamenwerkingen MKB en Circulaire Bedrijventerreinen

Onze provincie is bij uitstek een mkb-regio met meer dan 20.000 MKB-bedrijven. Het Friese mkb wil stappen maken naar meer circulaire producten en verdienmodellen. Bedrijventerreinen kunnen door hun fysieke omvang en door hun belang in de Friese economie een grote bijdrage leveren aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen. Door naast het stimuleren van individuele bedrijven ook juist met het collectief stappen te zetten kan de transitie naar een circulaire economie versneld worden. Binnen een bedrijventerrein kan door het delen van o.a. energie en materialen meer worden bereikt met minder door het sluiten van kringlopen en vormen van lokale ketens.

Daarom pleiten wij voor een sterke strategie richting bedrijventerreinen, waarbij niet alleen eisen worden gesteld aan bestaande bedrijven(terreinen), maar ook aan toekomstige: welke bedrijven passen in een circulaire toekomst van Fryslân en welke bedrijven willen we werven om de circulaire ketens in Friesland te verbinden.

De toegevoegde waarde van een bedrijf (in circulariteit, werkgelegenheid, materiaalgebruik, rol in de waardeketen) moet hierbij voortaan het leidend principe worden. Grond is schaars en je kunt een kavel maar één keer uitgeven. Op diverse bedrijventerreinen en met het provinciaal project Routekaart Circulaire Bedrijventerreinen worden hier al stappen in gezet en dit vraagt om provinciale verbreding en opschaling in de komende jaren.

“De provincie ontwikkeld circulair beleid voor gronduitgifte en vestigingsbeleid en zet in op de transformatie naar circulaire bedrijventerreinen waar bedrijven zowel individueel als samen met collega-bedrijven stappen zetten op het sluiten van kringlopen en vergroening van de omgeving. Ook stimuleert de provincie bedrijven om hun grondstoffenverbruik en CO₂-uitstoot in kaart te brengen als startpunt voor circulair ondernemen.”

V. Circulaire Mobiliteitsoplossingen

Een belangrijke bron van de totale CO₂ uitstoot is de mobiliteit in de regio. Middels het Regionaal Mobiliteitsplan en de daarin gepresenteerde kaders kan de provincie nieuwe projecten starten om deze aan te pakken. Vereniging Circulair Friesland faciliteert projecten in de mobiliteit middels het initiatief Ambitietafel Duurzame Mobiliteit.

“In het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP) geeft de provincie volop ruimte voor het faciliteren van projecten (publiek, privaat of een combinatie daarvan) die inzetten op verduurzaming van mobiliteit en het stimuleren van ketensamenwerking tussen verschillende vormen van (deel)mobiliteit. Ook zet de provincie volop in op duurzame en circulaire mobiliteit in eigen aanbestedingen en benadert marktpartijen over de mogelijkheden, kansen en innovaties.”

VI. Verduurzaam Infrastructuur

Binnen de provinciale activiteiten verbruiken infrastructuurprojecten de meeste (primaire) grondstoffen en staan zij garant voor de meeste CO₂-uitstoot. Door verdere verduurzaming van de infrastructuur kan provincie Fryslân daarom substantieel besparen op CO₂-uitstoot en primaire grondstoffen. Zij kan bijvoorbeeld lokale grondstofstromen benutten en inzetten op herstel van biodiversiteit. Een mooi voorbeeld hiervan is de huidige aanleg van het internationale icoonproject de Vismigratierivier bij Kornwerderzand. Een andere belangrijke actuele opgave is de gebiedsontwikkeling rond de Friese Waddenkust.

“De provincie zet in, naast circulariteit als uitgangspunt in infraprojecten ten aanzien van de Friese Waddenkust, op een groen, duurzaam, meegroeiend en waterkerend kustlandschap op basis van lokale grondstoffen en waarbij de projecten in dit gebied, die spelen in de periode 2023 – 2030, een logische plaats in dit circulaire concept krijgen.”

VII. Recreatie en Toerisme

Recreatie en toerisme is een belangrijke economische sector in Friesland en daarmee ook een belangrijk middel om Friesland te profileren en positioneren. Duurzame stappen zetten levert niet alleen voor de ondernemers veel op, maar ook voor de bezoekers en eigen inwoners van Fryslân. Door de positie dicht op de consument en als afnemer van circulaire producten biedt de sector zowel een podium als een proeftuin voor circulaire toepassingen.

De vele duurzame initiatieven en projecten laten dit nu al zien en vormen een etalage en inspiratiebron voor zowel ondernemers als bezoekers en bewoners naar een circulaire werkelijkheid. Provincie Fryslân kan dit stimuleren door circulaire economie in haar gastvrijheidsbeleid en Regionale Mobiliteitsplan centraal te stellen. Zo worden ondernemers gestimuleerd en gefaciliteerd om toekomstbestendig te ondernemen. Daarmee versterken we de sector, de economie en het circulaire imago van Fryslân in Nederland en daarbuiten.

“De provincie neemt circulaire economie als uitgangspunt in haar gastvrijheidsbeleid en uitvoering. Aanbestedingen en vergunningsverzoeken binnen de recreatie en toeristische sector dienen altijd voorzien te zijn van een circulair plan. Ook dient vrijetijdsmobiliteit over weg en water fossielvrij te zijn. Dit maakt deel uit van het Regionale Mobiliteitsplan.”

VIII. Circulair Onderwijsprogramma

Wij pleiten voor circulair denken en doen in iedere opleiding, meer circulaire verbinding tussen talent en Friese organisaties, en het uitdragen hiervan binnen en buiten de regio. Met alle betrokken onderwijsinstellingen kunnen we dit neerzetten en hiermee Fryslân stevig onderscheiden. Dit biedt kansen: we trekken meer talent aan, geven jonge mensen de kans zich toekomstbestendig te ontwikkelen en verbinden hen aan Friese organisaties. Het Friese mkb juicht deze ontwikkeling volop toe. Het programma SPARK the Movement van de Friese onderwijsorganisaties, provincie Friesland en Vereniging Circulair Friesland organiseert deze ontwikkeling en heeft als erkenning hiervoor in 2021 van de Verenigde Naties de internationale titel ‘Regional Centre of Expertise on Education for Sustainable Development’ ontvangen als voorbeeldregio.

“De provincie ondersteunt de belangrijke circulaire transitie van het onderwijs door middel van de programmatische aanpak van SPARK the Movement en hiermee de ontwikkeling van talent en mkb.”

IX. Sluiten Minerale Kringlopen

Een essentieel onderdeel van de circulaire transitie is de keten rondom bodem en landbouw. Of het nu gaat om voedsel, veevoer, biobased materialen, biodiversiteit of natuur. Het begint en eindigt bij de bodem. De driehoek gezonde planeet, gezonde consument en gezonde landbouw staat aan de basis van de brede welvaart. Deze opgave wordt in Fryslân niet alleen gevoeld, maar ook voortvarend opgepakt. Boeren, waterschappen/overheden en kennisinstellingen slaan de handen ineen binnen een Fries consortium, waarin wordt gewerkt aan een programmatische aanpak om Minerale Kringlopen te sluiten. Wij pleiten ervoor dat u de betrokken partijen ondersteunt in de ontwikkeling en uitvoering van dit programma en vragen bovendien om regel- en ontwikkelruimte voor deze uitdagende transitie naar een nieuw systeem. We vragen om de gezonde bodem en gezond leven op te nemen als basis voor bestand en nieuw beleid.

“De provincie ondersteunt de betrokken partijen in de ontwikkeling en uitvoering van het programma Sluiten Minerale Kringlopen. Verder zet de provincie de bodem centraal als uitgangspunt in haar landbouw/biogrondstoffen- en energiebeleid, en maakt experimenteeruimte mogelijk in samenwerking met de Rijksoverheid.”